

**BM GENEL SEKRETERİ
İRAK ÖZEL TEMSİLCİSİ AD MELKERT'İN
9 NİSAN 2010'DA ANKARA RİXOS OTEL'DE
YAPTIĞI KONUŞMANIN
TAM METNİ**

**Nisan 2010
Ankara**

**BM Genel Sekreteri Irak Özel Temsilcisi Ad Melkert'in
ORSAM Tarafından 9 Nisan 2010'da
Ankara Rixos Otel'de Düzenlenen
Toplantıda Yaptığı Konuşmanın
Tam Metni**

Oturum Başkanı Meliha Altunışık:

Ad Melkert Hollanda'da İşçi Partisi'nden milletvekilliği ve Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı görevlerinde bulundu. 2001'de İşçi Partisi başkanlığına seçildi. Bundan sonra Dünya Bankası'nda Yönetim Kurulu üyesi olarak üç yıldan fazla görev yaptı ve o dönemki Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Annan tarafından 2006'da BM Genel Sekreter Müsteşarlığı ve UNDP'nin yönetici kadrosuna atandı.

Sayın Melkert şuanda BM'nin Irak Özel Temsilcisi olarak görev yapmakta ve bugün genel seçimler sonrası Irak'taki durum hakkında konuşacak.

Sayın Melkert'in konuşması yaklaşık 20 dakika sürecek çünkü bu toplantının interaktif bir toplantı olmasını istiyoruz, Melkert'in konuşmasından sonra soru-cevap ve tartışma bölümüne geçeceğiz.

Ad Melkert:

Öncelikle bu sunum için ve büyük bir fırsat olarak gördüğüm bu toplantı için size çok teşekkür ederim.

Günaydın

Ankara'da bulunma sebepim Türk Hükümeti ile temaslarda bulunarak, onların BM'nin Irak'taki rolü ve faaliyetleri konusunda görüşlerini ve tavsiyelerini alma şansına sahip olmaktır. Bu bağlamda, dün Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile ve birçok başka yetkili ile görüşüm.

Burada sizlerin sorularını duymak ve düşüncelerini dinlemek de benim için büyük bir şans ve fırsat çünkü biz BM olarak kendimizi küresel anlamda toplumların çıkarlarının temsilcisi olarak görüyoruz ve Irak gibi karışık bir ortam için bu rolümüzü özellikle önemsiyoruz.

Biz BM olarak Irak'ta her yıl yenilenen bir Güvenlik Konseyi kararına dayanarak bulunuyoruz. Bu karar bize Irak hükümetine istedikleri sürece birçok konuda tavsiye verme ve siyasi ve ekonomik konulara ilişkin süreçleri Irak'ın çıkarlarına hizmet edecek şekilde destekleme yetkisi vermektedir.

İnsani konularda, insan hakları alanında oldukça etkiniz fakat bazı siyasi konularla da günlük olarak ilgileniyoruz ve açıkçası bunlar bizim Irak'taki temel faaliyetlerimiz arasına giriyor. Ben de sizlere yapacağım konuşmamda siyasi süreçlere ilişkin oynadığımız rollerden bahsedeceğim. Lütfen herhangi bir sorunuz ya da yorumunuz olduğunda paylaşmaktan çekinmeyin.

İzin verirseniz öncelikle, Irak'taki büyük ölçüde seçim sonuçlarının hâkim olduğu gündemden bahsetmek istiyorum. BM bir yılı aşkın süredir Bağımsız Yüksek Seçim Komitesi (IHEC) tarafından yönetilen seçim sürecine yakından dâhil olmuş durumdaydı.

IHEC birçok farklı siyasi grubun temsilcisinden oluşsa da seçimleri bağımsız şekilde yönetmek ile yükümlüydü. Biz de BM olarak seçimlerin her aşamasında günlük olarak IHEC'e tavsiyelerde bulunduk.

Seçim sürecinin ilk aşaması seçmen kayıt listesini hazırlamaktı. Irak gibi hemen hemen hiç nüfus kaydı olmayan bir ülkede bu oldukça zor bir görevdi. İkinci aşama seçim yasasının hazırlanması konusunda tavsiyelerde bulunmaktı ve bu da milletvekilleri ile oldukça çok sayıda temaslarda bulunmak anlamına geliyordu. Seçim yasası konusunda uzlaşmaya varmak biraz fazla zaman aldı ama şunu belirtmek gerekir ki en sonunda seçim yasası konusunda varılan uzlaşma oldukça güçlü ve takdir edilmesi gereken bir kazanımdı. Seçim yasası konusunda uzlaşmaya varma sürecinde BM bazı noktalarda varılan açmazları çözmek için kilit rol oynadı. Bu noktalarda önemli siyasi partiler de BM'nin sürece dahil olmasını ve tarafları bir araya getirmesini talep ettiler.

Sonraki aşama aday listelerinin hazırlanması gibi teknik hazırlıktı. Bildiğiniz gibi, yeni kabul edilen seçim yasası Saddam döneminde mevki sahibi olan kişilerin kamu görevlerini icra etmesini yasaklıyor. Bu Irak için meşru bir hak ve egemenlik alanı çerçevesinde verdiği bir karardır ancak bu yasanın uygulanması bazı sıkıntılara yol açtı çünkü tam olarak bir netlik söz konusu değildi. Örneğin bazı kişiler siyasal sürece katılmaktan men edildiler fakat neden ve hangi kriterlere göre men edildikleri kendilerine bildirilmedi. Biz bu konuda IHEC'e tavsiyelerde bulunmaya çalıştık çünkü oy verilen ve listede aday olarak görünen kişiler siyasal süreçten men edilmiş kişileri de içeriyordu ve birçok yerde bu kişiler yasaklı olmayan adaylar ile değiştirildi. Bu Irak halkının 60.000'den fazla aday ve 300'den fazla parti arasından oldukça büyük bir seçim yapması anlamına geliyordu.

7 Mart 2010'da, Seçim Günü gördüğümüz manzara çok etkileyiciydi. Irak halkı tam anlamıyla motive olmuş şekilde oy veriyordu. Özellikle seçim gününün ilk saatlerinde Bağdat'ta gerçekleşen üzücü olaylara rağmen katılım yüzde 62'nin üzerindeydi ve bu birçok standarda göre fena sayılacak bir orandı. Ama genel anlamda seçim günü herşey yolundaydı. Katılım iyiydi ve belki de herşeyden önemlisi genel atmosfer çok iyiydi ve seçimlerin Irak'ın geleceği için ileriye doğru atılan büyük bir adım olduğu konusunda bir uzlaşma vardı.

Daha sonraki aşama oyların sayımıydı. Seçim yasası karmaşık olduğu için sayım süreci de biraz karışıktı.

Sisteme, geçmiş seçimlerde yaşanan hile karıştırma ve sonuçları etkileme çabalarından edinilen tecrübe nedeniyle, birçok denetim ve denge öğeleri aşılandı. Aslına bakılacak olursa bu kez de benzer çabalar sarf edenler oldu fakat bu kez sistemin bu çabaların seçim sonuçlarını engelleyebilecek düzeyde olmasına izin vermeyecek olgunluğa eriştiğine inanıyoruz. Özetle, IHEC'e günlük olarak her aşamada tavsiyelerde bulunduk ve ciddi bir sistem hatası ile karşılaşmadık. Bu nedenle de seçimlerin ve 26 Mart 2010'da açıklanan kesin olmayan sonuçların yeterince adil olduğunu düşünüyoruz.

Seçim sonuçların hala kesinleşmemesinin nedenine de değinmek gerekirse, Irak'taki seçim yasasına göre, seçim sonuçları Yüksek mahkeme tarafından adaylar veya partiler tarafından

yapılan tüm itirazlar veya başvurular değerlendirildikten sonra, onaylanacak ve sonuçlar ancak bundan sonra kesinleşecek. Şuanda bulunduğumuz aşama budur

Yüksek Mahkeme şuanda özellikle Bağdat'taki yeniden sayım taleplerini ve seçimlerin yapılışından memnun olmadığını dile getiren Kanun Devlet Koalisyonu'nun lideri Sayın Maliki tarafından yapılan itirazları ve yeniden sayım taleplerini değerlendiriyor. Oyların yeniden sayılıp sayılmayacağına mahkeme karar verecek.

Bu süreç 2-3 hafta daha alabilir. İlginç olan, bu süreç devam ederken seçim sonuçlarının kesinleşmemiş haline göre seçimlerden en güçlü partiler olarak çıkan 4 blok; Sayın Allawi'nin liderliğindeki Irakiya, Maliki'nin önderliğindeki Kanun Devleti koalisyonu, farklı partilerden oluşan ama temel olarak Irak Yüksek İslam Konseyi ve Sadırcılar'ın başını çektiği Irak Ulusal İttifakı ve Kürdistan İttifakı, arasında pazarlıkların başlamış olması.

Ayrıca partiler ve liderler arasında ikili görüşmelerin yanısıra, yabancı ülkelere gerçekleştirilen ziyaretler de popüler bir yöntem olarak karşımıza çıkıyor. Bu yabancı destinasyonlar arasında, Riyad, Tahran ve Şam'ın yanısıra Ankara ve İstanbul da oldukça popüler. Şuanda bu sürecin nasıl şekilleneceğini tahmin etmek için ise henüz erken olduğunu düşünüyorum.

Hükümet kurma çabaları Yüksek Mahkeme'nin seçim sonuçlarını onaylamasını beklemek zorunda. Onaylandıktan sonra mevcut Cumhurbaşkanı Talabani yeni temsilciler meclisi için çağrıda bulunacak, meclis meclis başkanını seçecek, yeni cumhurbaşkanı seçilecek, ve meclisteki en geniş blok bir başbakan adayı önerecek, başbakan adayı da bir ay içinde hükümet kurmaya çalışacak ve eğer başarılı olamazsa başka bir başbakan adayı belirlenecek.

Tüm bunlar çok yasal ve teorik duruyor olasa da birçok karmaşık siyasi süreçlerden geçecek çünkü tahmin edeceğimiz üzere meclis başkanlığı, başbakanlık, cumhurbaşkanlığının hangi partilerden olacağı konusunda yoğun müzakereler yapılacak. Tüm bunlar aslında şuan için spekülasyondan ibaret, sürecin nasıl işleyeceğini ve sonuçlanacağını zaman gösterecek.

BM siyasi müzakerelerde tarafların isteği üzerine tavsiye verme ve arabuluculuk ya da kolaylaştırıcılık rolleri üstlenme yetkisine sahiptir. Fakat tarafların isteği olmadıkça, BM kendi inisiyatifini ile sürece müdahale edemez.

Şunu belirtmek istiyorum ki şuanda Irak'ta olanlar Irak siyasi tarihinde tarihsel bir önem arz ediyor çünkü bu Irak'ın kendi iradesi ile gerçekleştirdiği ilk seçim. Önceki seçimler temel olarak ABD tarafından yönlendiriliyordu. Yani bu, Irak'ın yeni hükümete barışçıl bir şekilde geçiş yaptığını gösterir ki bu da ilk Irak siyasi tarihinde ilk defa olan birşeydir.

Bu şüphesiz ki zaman alan bir süreçtir. Fark ettim ki bazı basın kuruluşları, özellikle ABD basını bu sürecin neden bu kadar uzun sürdüğünü anlayamamakta ve gerçek dışı yorumlarda bulunmaktadır. Ben Avrupa siyaseti geçmişine vakıf bir kişi olarak, azınlık partilerini hükümete katılmaları için ikna etmenin zor bir süreç olduğunu biliyorum. Bu Hollanda ve Belçika'da da sıkça karşılaşılan bir durumdur ve zaman zaman aylar alır.

Fakat tabiki bu süreci kötü yönde etkileyen olaylar oluyor ki örneklerini geçen Pazar ve Salı günü gördük; Bağdat'ta patlamalar meydana geldi ve patlamalar hakkında da spekülatif yorumlarda bulunuldu. Patlamaların seçim süreci nedeniyle oluşan siyasi boşluk nedeniyle olduğu söylenildi. Ben bu tür şiddet olaylarının ardında yatan nedenlerin iyi düşünülmesi

gerektiğine inanıyorum çünkü Irak'ta birçok aktör ve onların farklı motivasyonları var. Burada önemli olan farklı taraflarca kabul edilen, meşru görülen, Irak seçmeninin tercihlerine hitap eden bir hükümet kurulmasıdır. Çünkü Iraklı seçmen oylarının ne olduğunu merak ediyor. Bu anlamda sürecin en kısa sürede tamamlanması gerekmektedir.

Son olarak tüm bunları gözlemlediğimiz uluslararası ortam hakkında da birkaç şey söylemek istiyorum. Iraklı liderler ile bölge devletlerinin liderleri arasında oldukça yoğun bir iletişim olduğunu söyledim. Bu bazı Avrupa ülkeleri ve Washington'u da kapsıyor. Bu etkileşim ve iletişim Irak birçok anlamda gazete manşetlerinden silinse de uluslararası camianın hala yoğun olan ilgisini göstermektedir.

Irak hala BM'nin 7. Bölüm dâhilinde ilgilendiği bir ülkedir. Yani 1991 Körfez Savaşı sonrası döneme dayanan yaptırımlar hala uygulanmaktadır. Iraklılar tabiki bu durumun sona ermesini istiyorlar ve bizim de görevimiz onlara bu konuda yardımcı olmak. Ama tabiki Kuveyt ile sınırların tanınması gibi bir şart var ve hala Irak bu sınırı tanımış değil.

Bölgenin Irak üzerinde çıkarları ve bu nedenle ilgisi bulunmaktadır. Bu çıkarlar tarihsel ve ekonomik nedenlere dayanmaktadır. Türkiye olarak siz de bunların farkındasınız ve Irak'a bölge ve uluslararası camia tarafından atfedilen tarihi önem değişmemiştir.

Iraklıların kendi geleceklerini ve kaderlerini tayin edebilmeleri çok önemlidir ve BM bu konuda açık bir duruşa sahiptir. Yani uluslararası aktörler elbetteki Irak'ın siyasi işlerine ilgili olacaktır ve çeşitli şekillerde müdahale edecektir fakat bu müdahale her zaman yapıcı olmalıdır. Örneğin Türkiye ekonomik bağlar ile Irak'ın geleceğine yapıcı bir müdahalede bulunmaktadır. Malesef yapıcı olmayan müdahaleler de vardır, bazı aktörler de şiddet eylemlerini destekleyerek müdahalede bulunmaktadır.

Bu anlamda Irak'ın kuzeyindeki Bölgesel Kürt Yönetimi ve Federal Irak Devleti arasındaki ilişki önem taşımaktadır ve bu anlamda Türkiye'nin de önemli çıkarları vardır.

Biz BM olarak bu anlamda da talep olduğu sürece yapıcı bir rol üstlenmeye çalışıyoruz. Geçen hafta ben bizzat, Araplar ve Kürtler arasındaki sorunların çözümüne ilişkin Musul'da bir toplantıya ev sahipliği yaptım. Önümüzdeki aylarda muhtemelen petrol gelirlerinin paylaşımı, tartışmalı bölgeler ve Irak güvenlik güçleri ile peşmerge arasındaki ilişkilere ilişkin bir dizi girişimde bulunacağız. Zira güvenlik güçleri şuanda ABD'nin kontrolü altındadır fakat bu kısa zaman içinde değişecektir. Ayrıca sosyoekonomik gelişme de ilgilendiğimiz konular arasındadır.

Bunlar eğer doğru zamanda müdahale edilmezse istikrarsızlığı körükleyecek hatta, şiddet olaylarını artıracak, belki de bölgeye yayılmasına neden olacak olaylardır.

Tüm bunlar BM'nin Irak'taki siyasi misyonunun varlık sebeplerini oluşturmaktadır.

Burada soru-cevap periyodunu ve tartışmaları başlatmak üzere sözlerime son veriyorum. Bu fırsat için tekrar teşekkür ederim.

Meliha Altunışık: Teşekkürler. Sanırım Irak'ın seçim sonrası süreçte karşı karşıya olduğu hem fırsatları hem de zorlukları özetlediniz.

SORU – CEVAP BÖLÜMÜ

1. SORU: Seçim sonuçlarının Kerkük'ün statüsüne yapacağı etki hakkındaki fikirlerinizi öğrenmek istiyorum. (Oytun Orhan/ORSAM)

MELKERT: Şuan halen seçim sonuçlarının etkilerini analiz etmek için erken olduğunu düşünüyorum. Birçok yoruma göre Kerkük'ten çıkan seçim sonuçları oyların Kürt partiler ve Irakiye koalisyonu arasında dengeli bir şekilde dağıldığını gösteriyor. Bu da Kerkük'ü farklı etnik grupların kendi evleri gibi gördüklerini yani uzun süredir bilinen bir gerçeği doğruluyor. Dolayısıyla Kerkük'ün geleceği için bulunacak bir çözüm mutlaka Kerkük'te yaşayan grupların tamamının rızası çerçevesinde olmalı ve bu seçimden çıkan sonuçlar da bu gerçeği destekler nitelikte. Kerkük hakkında Irak seçimlerinden çıkan ve Irak siyasetinin genelini etkileyen sonuçlardan bağımsız şekilde düşünmek de yanlış olacaktır. Kerkük gibi hassas konularda ne tür bir yol izleneceği seçimlerin genel sonuçlarına ve bu sonuçlar sonucunda kurulacak hükümete bağlıdır. Yani beklemeliyiz ve yeni hükümetin nasıl bir yol izleyeceğini görmeliyiz.

Ayrıca, bu sonbaharda Irak'ta bir nüfus sayımı yapılacağına ilişkin bir anlaşma var. Bu sayım Kerkük için oldukça önem taşıyor. Bilindiği gibi Kerkük 141. maddeye dahil. Fakat nüfus sayımı seçmen kaydı gibi sorun yaşanan konular için de önemli.

Kerkük için nasıl bir gelecek bekleniyor konusunda ise, önceden de ifade ettiğim gibi biz BM olarak tavsiyeler vermek konusunda hazırız. Aslında bu benim Güvenlik Konseyi'ne ilettiğim bir konu, bence seçimler de geçtikten sonra artık Kerkük ve diğer tartışmalı bölgelere ve petrol gelirlerin dağıtımı ile güvenlik ile ilgili meselelere çözüm getirmenin sırası gelmiştir. Çünkü bu konulara doğru zamanda doğru çözümler bulunmazsa Irak'taki normalleşme süreci gerçek manasıyla gerçekleşemez.

2. SORU: Iraklı liderler hükümet kurma ile ilgili tartışmalarını neden yabancı ülkelere taşıyorlar, bununla ne elde etmek istiyorlar? (ABD Büyükelçiliği Görevlisi)

MELKERT: Resmi süreç henüz başlamadı. Yabancı ülkelere yapılan seyahatlerin anlamı yabancı aktörler ile Iraklı liderlerin amaçları ve niyetleri hakkında açık bir anlayış oluşturmak ve hükümet kurma sürecinde destek olmalarını istemek olabilir.

Benim gözlemime göre destek aramak için gidiyorlar. Liderlerin kendileri ile uluslararası manada işbirliği yapacak olan liderler ya da ülkelerin desteklerini sağlamaları bölge siyasetinde ve bölge aktörlerinin gözünde kabul görmeleri için gereklidir.

Irak'ın iç siyaseti üzerinde tarih boyunca yabancı aktörlerin çıkarları söz konusu olmuştur. Umud ediyorum ki, seçim sonuçları kesinleştikten sonra tüm Iraklı liderler Bağdat'ta bulunmalı ve Bağdat'a odaklanacaklardır. Bazı partiler bir dahaki aşama olarak temel siyasi partiler ile bir yuvarlak masa toplantısı düzenlemeyi teklif ettiler. Biz BM olarak hükümet kurma süreci konusunda hiçbir tercih hakkına sahip değiliz fakat bu toplantı ileriki süreç için olumlu bir adım olabilir.

3. SORU: Irak'ta seçimlerden sonra siyasette gündem ne olacak? . (TRT Türk Muhabiri)

MELKERT: Yeni hükümet için, ne tür bir hükümet olursa olsun, 2 temel gündem var. İlki; az önce de belirttiğim normalleşme ile ilgili konular yani; Araplar ve Kürtler arasındaki sorunların çözülmesi gibi sorunlar ve diğeri de sosyo-ekonomik gelişmedir. Bildiğiniz üzere geçen senenin sonunda petrol konusunda birçok önemli anlaşma imzalandı ve önümüzdeki aşama petrol üretiminin yönetilmesi konusunda Erbil ve Bağdat arasında bir anlaşmaya varmak olacaktır. Sosyoekonomik standartları geliştirmek yönünde oldukça büyük bir ihtiyaç vardır. Çünkü geçtiğimiz yıllarda zarar gören sosyoekonomik durum, normalleşmenin ve istikrarın önemli bir belirleyicisidir. Yani istikrar ve normalleşme dendiğinde sadece siyasi konuları değil, sosyoekonomik konuları da gözönüne almalıyız.

4. SORU: BM mülteciler ve Ülkesinde Yerinden Edilmiş Kişiler ile ilgili ne gibi faaliyetler yapıyor? (Meliha Altunışık)

MELKERT: Ülkelerinde Yerlerinden Edilmiş Kişiler ve mültecilerin durumu farklıdır. İlk grup için şunları söylemek mümkün; BM UNHCR, UNICEF ve beşeri işler ofisi yoluyla insanlara günlük problemleri ile mücadele etmek konusunda yardım etmektedir. Bu statüde bulunan yüz binlerce insan var. Bu insanlar çok zor durumlarda yaşıyorlar ve BM olarak biz bu durum ile çok ilgilimiz ve açıkçası siyasi partileri, yeni hükümetin bu insanların durumunu bir onur meselesi olarak algılaması ve onlara yaşayacak bir yer bulması gerektiği konusunda ikna etmeye çalışıyoruz. Her durumda bu insanların yeniden yerleştirilmesi ciddi bir şekilde ele alınacak ve onlara istihdam yaratılmaya çalışılacaktır.

Mülteciler konusu ise biraz daha farklı çünkü farklı durumda olan mülteciler var. Örneğin kimi çok zor durumlarda yaşıyor ve geri dönmek istiyor, kimi zor durumda ama geri dönmek istemiyor, kimi ise iyi şartlara sahip. Aslında birçoğu buldukları yerlerde yani Suriye, Ürdün gibi ülkelerde kalmak istiyor. Irak'taki güvenlik durumundan endişe ediyorlar. UNHCR ve diğer organizasyonlar mülteciler konusunda açık ve doğru bir tablo oluşturmaya ve Irak hükümetinin onların yeniden ülkelerine dönmeleri için yapması gerekenleri belirlemeye çalışıyorlar. Fakat belirttiğim gibi bazıları güvenlik bazıları da başka siyasi nedenlerden dolayı dönmek istemiyor. Yani mülteciler konusunda genel bir tablo çizmek zor. Normalleşme konusunda mülteciler de kesinlikle çözülmesi gereken bir sorundur.

Aslında konuşmamda, güvenlik durumuna değinmedim, şimdi değinmek istiyorum. Güvenlik hala hükümeti ve BM gibi uluslararası kuruluşları çalışmalarında engelleyen bir konu olmaya devam ediyor. Toplamda şiddet olaylarının sayısı azalmış olsa da, hala her gün birçok ölüm, yaralama ya da adam kaçırma olayı oluyor. Yani durum öncekinden iyi olsa da, hala normal değil. Irak güvenlik güçleri ve polis arasında daha iyi bir koordinasyona ihtiyaç var.

Aynı zamanda ülkenin farklı bölgelerinde farklı bir güvenlik ortamı hâkim. Örneğin Kuzey ve Güney’de güvenlik daha iyi durumda iken, Ninova, Ambar, Bağdat ve Diyala’da güvenlik durumu bazen öngörülebilir iken bazen oldukça kötü hal alıyor. Bu hem hükümetin hem bizim üzerinde çalışıp, normalleşme için halletmemiz gereken bir sorun.

5. SORU: ABD güçlerinin çekilmesinden sonra güvenlik durumu nasıl olacak?(İsmi Anlaşılamadı)

MELKERT: Bunu önümüzdeki günlerde göreceğiz. Geçen sene Haziran ayında bazı ABD güçleri şehirlerden çekilmişti zaten fakat bu küçük bir adımdı çünkü önemli sayıda ABD gücünü ülkede bıraktı. Önümüzdeki dört ay içinde, ABD’nin yaptığı açıklamaya göre ABD güçlerini 50.000’e kadar düşüren bir çekilme meydana gelecek. Ben şahsen, Irak güvenlik güçlerinin ABD’nin çekilmesinden sonra güvenliği sağlayabilecek kadar ABD tarafından eğitildiğini düşünüyorum. Yani aşamalı olarak Irak güçleri kendi başına güvenliği sağlamayı başaracaktır.

Aslında güvenliğe ilişkin herşey bir spekülasyondan ibaret olduğu için kesin olarak ne olacağını kimse bilemez fakat ABD ile istihbarat elde edimi ve paylaşımı konusunda işbirliğinde kalacakları için yine de Irak güçlerinin kendi güvenliklerini sağlamayı başaracaklarına inanıyorum.

6. SORU: Ben Erbil’de seçim gözlemcisiydim ve katılım ve adalet bakımından seçimlerden oldukça etkilendim. Gözlemlediğim tek sorun isim listeleri ile ilgiliydi. Her oy merkezinde 100’den fazla kişi isimlerini listede bulamadıkları için oy kullanamadı. Bununla ilişkili diğer bir sorun da bu kişiler durumdan şikayetçi oldukları halde şikayet formlarını doldurmak konusunda isteksiz davrandılar. BM bu tür sorunlar gözlemledi mi? Seçim sürecine ilişkin gözlemlediğiniz temel sorunlar nelerdi? (Selen Tonkuş/ORSAM)

MELKERT: Şikayet formları konusunda ben şahsen ve BM olarak biz hemen hemen her açıklamamızda Iraklıları bu formları doldurmaya teşvik ettik ; “Hiçbir seçim mükemmel değildir, elbette sorunlar olacaktır ve Irak halkı da meşru haklarını kullanarak şikayetlerini dile getirmelidirler” şeklide konuştuk. Bu gerçekten ilginç bir nokta. Aynı sorun başka yerlerde de oldu mu diye bir araştırma yapacağım.

Vurguladığınız ilk nokta her yerde sıkça meydana geliyor. Ben seçim günü Kerkük’teydim. Listelerde ismini bulamayan insanlar seçmen güncelleme merkezine gönderilmeli ve koşullu sandık denilen sandıklarla oy kullanmalıydı. Bu oylar kapalı bir zarfa konulacak ve koşullu sandığa atılacak ve isimlerinin yazılı olduğu merkeze gönderilecek, orada isimlerini gerçekten yazılı ise, oylar oradaki sandığa aktarılacaktı. Aslında bu birçok yerde bu şekilde oldu fakat tabiki bunu kötüye kullanmaya ve çarpıtmaya çalışanlar da oldu. Aslında bununla daha çok önceki seçimlerde karşılaşıldı ve bu seçimlerdeki mevcut sistemin çarpıtma konusu ile iyi şekilde başa çıktığını düşünüyoruz ve bu nedenle seçimlerin adaletine inanıyoruz.

Sizin gözlemci olarak orada bulunmanızı çok takdir ettim. Irak halkı yabancı insanların onların yanında olmasından, ilgi göstermesinden mutluluk duyuyor.

Aslında tüm gözlemciler benzer konularda sorunlardan söz ettiler fakat hiçbiri seçim sürecini etkileyecek şekilde bir sorunun varlığından bahsetmedi.

7. SORU: Seçim sonuçları Kürt partilerini oldukça ilginç bir pozisyona yerleştirdi. Kürt partilerinin stratejileri nelerdir? Müzakerelerden ne gibi kazanımlar elde etmek istiyorlar? (Kanada Büyükelçiliği Görevlisi)

MELKERT: BM'nin bakış açısına göre Kürt partilerinin durumunun iki özelliği var; Öncelikle bu seçimlerde daha çok parti var. Bilindiği üzere Goran ve İslami partiler de oy aldı. İlginç şekilde geçen Cumartesi tüm Kürt partiler biraraya gelerek Temsilciler Meclisi'nde temel ve hayati gördükleri konular hakkında ortak duruş sergileme kararı aldılar. Bu onların Bağdat'taki varlığı için önemli bir konu.

İkinci nokta ise Erbil'deki hükümetin liderleri bize her zaman bölgenin özerkliğinin onlar için çok önemli olduğunu fakat bölgenin Bağdat'taki temsiliyeti yani gücünü de çok önemsediklerini söylüyorlar ve bu Irak'ın geleceği ve birliği konusunda da önemli bir ipucu veriyor.

Teorik olarak Kürt blokları olmadan da koalisyonlar kurulabilir fakat onları hükümetin bir parçası olarak görmenin Erbil ve Bağdat arasındaki bağın en iyi Kürt partilerin de Bağdat'ta hükümet içinde yer alması ile dengede tutulabileceği iyi anlaşılmalı durumdadır.

8. SORU: Irak siyasetindeki temel sorunlardan biri siyasetin etnik kimlik temelli olmasıdır. Bazıları bunu Irak siyasetinin Lübnanlılaşması olarak değerlendiriyor. Ben geçen yazdan bu yana, Irak'ta etnik kimlik bazlı siyasetten Irak ulusal kimliğine dayanan bir siyasete doğru bir yönelim olduğunu gözlemliyorum. Siz sahada bulunan bir insan olarak bu konuda ne düşünüyorsunuz? (Meliha Altunışık)

MELKERT: Bu çok önemli bir soru ve cevaplama da kolay değil. Söylediğinizi kanıtlayan gelişmeler var. Örneğin Irakiya listesi ülkenin tümünde oy almak için bir çaba sarf etti ve Güney'de bunu başardı. Aynı şekilde Maliki'nin bloğu da daha kuzeydeki bölgelerden oy aldı. Yani bu anlamda siyasi partilerin gündemi Irak'ın bir bölgesi ya da bir grubu değil, tamamıydı. Bu partilerin kendilerini "Irak" partileri olarak tanımladıklarının göstergesidir.

Geçen hafta BM ve Irak hükümeti arasında BM Kalkınma Yardım Çerçevesi isimli bir anlaşma imzalandı. Bu BM ve Dünya Bankası kurumlarının yeni hükümet ile dört yıl boyunca içinde olacağı işbirliğinin çerçevesini çiziyor. Irak'ı bir bütün, bir ülke olarak ele almak Irak devletinin tarihsel bütünlüğünün hala liderler ve partilerin kimlik tanımlamalarında belirleyici bir faktör olduğunu gösteriyor.

9. SORU: Türkiye'nin Irak ile ilişkilerini ve genel olarak Türkiye'nin rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz? (İngiltere Büyükelçiliği'nden Christian Wilson)

MELKERT: Ben şahsen ciddi şekilde Türkiye ile Irak arasındaki yapıcı ilişkiye şahit oldum. Ankara'ya gelmeden önce Türkiye'nin Washington Büyükelçisi ve Bağdat Büyükelçisi ile görüşmelerim oldu ve görüşmelerde Irak'a içinden geçtiği süreç ile ilgili ve partileri bir araya getirmek ile ilgili konuları tartıştık. Türkiye'nin Ninova'daki sorunlara ilişkin çıkarları bulunuyor ve biz BM olarak Türkiye tarafından tarafları diyalog için bir araya getirmek konusunda teşvik ediyoruz. Geçen hafta Irak Başbakan Yardımcısı İsaawi ile partileri bir araya getirmek konusunda bir çabamız oldu.

Türkiye'nin Kerkük'teki ve diğer tartışmalı bölgelerdeki çıkarlarının farkındayım. Türk Hükümeti'nin bu konuda bir duruşu var ve ben bu duruş konusunda yorum yapmaya yetkili değilim fakat şunu söylemeliyim ki Türkiye'nin bu duruşu BM'ye farklı fikirleri gözönüne alarak, onları ortak bir zeminde bir araya getirerek süreci olumlu ve doğru yönde nasıl destekleyebileceği konusunda fikir vermektedir.

Açıkçası Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun çabalarından çok memnunuz. Geçen Ağustos'ta Bağdat patlamaları ile ilgili olarak Irak ve Suriye'yi uzlaştırmaya çalışmıştı, bunda net bir sonuç alınmamış olsa da tansiyonu sona erdirmeye konusunda ve Türkiye'nin arabulucu ya da kolaylaştırıcı rol üstlenme konusundaki niyetini ortaya koyma açısından oldukça önemli bir çabaydı. Biz BM olarak, hükümet kurulduktan sonra Irak'ın komşu ülkeler ile iyi ilişkiler içine girmesini destekliyoruz ve bu anlamda Türkiye'nin kendini iyi şekilde konumlandığı çok açıktır.

Ayrıca Irak ve Türkiye arasında gelişen, özellikle Kuzey ile gelişen ve tüm ülkeye yayılacağına inandığımız, ekonomik ilişkiler çok umut vaat ediyor. Bunlar Türkiye ve Irak'ı Körfez ve Avrupa arasında bir köprü haline getiriyor.

10. SORU: Irak'taki PKK aktiviteleri ile ilgili gözlemlerinizi nelerdir? (İsmi Anlaşılmadı)

MELKERT: PKK aktiviteleri konusunda gazetelerden okuduklarım dışında hiçbir gözlemim yok. BM olarak bu soruna insani açıdan yaklaşıyoruz. Mahmur kampındaki mülteciler konusunda UNHCR'in çalışmaları var. BM bu konuda Türkiye ve Irak arasında bulunacak her çözümü destekleyecektir. Tabiki bu konuda ABD'nin de rolü var fakat BM'nin direkt bir rolü yoktur.